

Fimmtudaginn 29. janúar 1998.

Nr. 114/1997.

Kristinn Erling Jónsson

(Vilhjálmur H. Vilhjálmsson hrl.)

gegn

Vátryggingafélagi Íslands hf.

(Jakob R. Möller hrl.)

Skaðabætur. Umferðarslys. Miski. Örorka. Vátrygging.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómarnir Pétur Kr. Hafstein, Guðrún Erlendsdóttir, Gunnlaugur Claessen, Haraldur Henrysson og Hjörtur Torfason.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 6. mars 1997. Hann krefst þess, að stefndi verði dæmdur til að greiða sér 5.292.413 krónur með 1% ársvöxtum frá 16. desember 1992 til 11. ágúst 1993, 1,25% ársvöxtum frá þeim degi til 11. nóvember sama árs, 0,5% ársvöxtum frá þeim degi til 12. febrúar 1995, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags. Þá krefst hann málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti. Áfrýjandi hefur með samþykki stefnda hækkað fjárkröfu sína fyrir Hæstarétti frá endanlegri kröfugerð í héraði, en sú hækkun rúmast innan stefnufjárhæðar.

Stefndi krefst aðallega staðfestingar hins áfrýjaða dóms, en til vara, að dæmdar bætur lækki verulega frá kröfufjárhæð áfrýjanda. Hann krefst í báðum tilvikum málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Nokkur ný gögn hafa verið lögð fyrir Hæstarétt. Meðal þeirra er bréf frá vinnuveitanda áfrýjanda 12. maí 1997. Þar kemur fram, að greiðslur til áfrýjanda á árunum 1992 til 1994 námu 1.103.050 krónum, en ekki 1.789.694 krónum, svo sem á var byggt í héraði.

I.

Í málinu er enginn ágreiningur um málavexti og fébótaábyrgð stefnda vegna þess líkamstjóns, er áfrýjandi varð fyrir í umferðarslysi 16. desember 1992. Aðilar eru sammála um að miða við, að áfrýjandi hafi hlotið af slysinu 100% örorku í átta mánuði, en 22,5% varanlega örorku. Fyrir liggja þrír útreikningar örorkutjóns frá Jóni Erlingi Þorlákssyni tryggingafræðingi, og er tveggja þeirra getið í

héraðsdómi, útreikninga 25. júlí 1995 og 12. september sama ár. Vegna kjarasamninga fékk áfrýjandi nýjan útreikning 13. maí 1997 og leggur hann fyrir Hæstarétt til hliðsjónar, en ekki er á honum byggt. Á það verður fallist með héraðsdómi, að ekki sé rétt að ætla, að áfrýjandi hafi einskis misst í tekjum til 12. september 1995, eins og miðað var við í útreikningi þann dag. Við úrlausn málsins þykir því rétt að líta einkum til fyrstnefnda útreikningsins, er áfrýjandi reisir kröfugerð sína á, að teknu tilliti til þess samkomulags um hlutfallstölu örorku, sem að framan greinir.

II.

Eins og fram kemur í héraðsdómi, voru tekjur áfrýjanda árið 1992 nokkru lægri en tvö næstu ár á undan, en hann slasaðist í lok þess árs. Þá voru tekjur hans árið 1993 952.507 krónum lægri en umreiknað meðaltal tekna hans 1990–1992 samkvæmt útreikningi Jóns Erlings Þorlákssonar 25. júlí 1995, og tekjur árið 1994 voru 488.988 krónum lægri en árið á undan. Samkvæmt gögnum málsins virðist áfrýjandi hafa verið frá vinnu vegna afleiðinga slyssins í tvær vikur árið 1992, um það bil fjóra og hálfan mánuð árið 1993 og að minnsta kosti þrjá mánuði árið 1994. Samkvæmt nýjum upplýsingum námu greiðslur frá vinnuveitanda áfrýjanda vegna tekjutaps árin 1992 til 1994 1.103.050 krónum, eins og áður segir. Þá fékk áfrýjandi árið 1994 dagpeninga frá Tryggingastofnun ríkisins, að fjárhæð 70.339 krónur. Ekki nýtur annarra gagna um tilhögun síðarnefndu greiðslunnar en skattframtals, og er eðlilegt að miða við, að þær hafi verið vegna tímabundinna forfalla áfrýjanda. Fram er komið, að áfrýjandi fékk greiðslur frá stefnda frá því í desember 1993 og fram í febrúar 1994, samtals 945.000 krónur, og síðan 600.000 krónur 3. febrúar 1995, samtals 1.545.000 krónur. Stefndi byggir á því, að tímabundið tjón áfrýjanda hafi ekki numið meiru en mismuni lægri tekna árið eftir slys og meðaltali næstu þriggja ára á undan eða þeim 952.507 krónum, sem að framan greinir.

Nokkur óvissa er um raunverulega tekjuskurðingu áfrýjanda vegna tímabundinnar örorku. Fyrir Hæstarétti er fram komið, að hann fékk á þeim tíma fullan hlut sem skipstjóri í þrjá mánuði samkvæmt kjarasamningi og sjómannalögum, en eftir það kauptryggingu. Samanburður fjárhæða í skattframtölum áfrýjanda veitir ekki

óyggjandi svör í þessu efni. Eins og málið liggur fyrir, verður að telja ósannað, að áfrýjandi hafi orðið fyrir meira tímabundnu tjóni af völdum slyssins en bætt hefur verið með greiðslum frá vinnuveitanda, dagpeningum frá Tryggingastofnun ríkisins og þeim 952.507 krónum, sem felast í framangreindum greiðslum frá stefnda.

III.

Samkvæmt gögnum málsins hefur stefndi þegar greitt áfrýjanda samtals 10.371.433 krónur. Er þar um að ræða þær 1.545.000 krónur, sem áður voru nefndar, og 8.826.433 krónur, sem stefndi greiddi 12. október 1995 vegna varanlegrar örorku og miska. Var miskinn þar metinn á 200.000 krónur.

Í áðurnefndum líkindareikningi frá 25. júlí 1995 er höfuðstóls-verðmæti vinnutekjutaps áfrýjanda vegna varanlegrar 25% örorku talið nema 18.552.800 krónum. Í héraðsdómsstefnu er þessi viðmið-unarfjárhæð talin 16.697.520 krónur vegna 22,5% örorku áfrýjanda, sem samkomulag er um samkvæmt áðursögðu, og verðmæti tapaðra lífeyrisréttinda á sömu forsendum 1.001.851 króna. Hefur því ekki verið andmælt. Fyrirnefnda fjárhæðin sætir frádrætti vegna hagræðis af eingreiðslu og skattfrelsis örorkubóta, en hin síðarnefnda verður ekki skert. Síðan koma til frádráttar greiðslur frá stefnda að teknu tilliti til þeirra 952.507 króna, sem dregnar voru frá tímabundnu tjóni, og örorkubætur frá Tryggingastofnun ríkisins, 510.735 krónur. Þykir áfrýjandi því eiga rétt á frekari bótum vegna þessa kröfuliðar, að fjárhæð 3.400.000 krónur.

Það er ljóst, að áfrýjandi hefur þolað mikla verki og óþægindi vegna meiðsla sinna, bæði í tómsundum og starfi. Þykja miskabætur hæfilega ákveðnar 350.000 krónur. Stefndi greiddi áfrýjanda 200.000 krónur vegna miska 12. október 1995, eins og áður segir, og eru því ógreiddar 150.000 krónur.

IV.

Samkvæmt framansögðu verður stefndi dæmdur til að greiða áfrýjanda 3.400.000 krónur vegna varanlegrar örorku og 150.000 krónur vegna miska, samtals 3.550.000 krónur. Þykir rétt, að sú fjárhæð beri ársvexti, eins og krafist er, frá 16. desember 1992 til 12. febrúar 1995, vexti samkvæmt 7. gr. vaxtalaga frá þeim degi til 29. september sama árs, en dráttarvexti eftir III. kafla laganna frá þeim

degi til greiðsludags. Við ákvörðun upphafstíma dráttarvaxta er þess að gæta, að áfrýjandi byggir kröfugerð sína á örorkutjónsútreikningi frá 25. júlí 1995 og getur því ekki krafist um dráttarvexti fyrir þann tíma. Þykir rétt að reikna dráttarvexti frá því, er mánuður var liðinn frá kröfubréfi eftir framsetningu hans, sbr. 15. gr. vaxtalaga.

Stefndi skal greiða áfrýjanda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, eins og í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð :

Stefndi, Vátryggingafélag Íslands hf., greiði áfrýjanda, Kristni Erling Jónssyni, 3.550.000 krónur með 1% ársvöxtum frá 16. desember 1992 til 11. ágúst 1993, 1,25% ársvöxtum frá þeim degi til 11. nóvember sama árs, 0,5% ársvöxtum frá þeim degi til 11. maí 1995, 0,6% ársvöxtum frá þeim degi til 29. september sama árs, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags.

Stefndi greiði áfrýjanda samtals 500.000 krónur í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 6. desember 1996.

Mál þetta, sem dómtekið var að loknum munnlegum málflutningi 11. nóvember sl., er höfðað af Kristni Erling Jónssyni, Norðurgarði 25, Keflavík, gegn Vátryggingafélagi Íslands hf., Ármúla 3, Reykjavík, með stefnu, birtri 18. mars 1996.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefnda, Vátryggingafélag Íslands hf., verði dæmt að greiða stefnanda vátryggingarbætur, að fjárhæð 4.659.032 kr., með 1% ársvöxtum frá 16. desember 1992 til 11. ágúst 1993, 1,25% frá þeim degi til 11. nóvember s. á. og 0,5% frá þeim degi til 12. janúar 1995 samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla sömu laga frá þeim degi til greiðsludags. Þá er krafist málskostnaðar, og taki tildæmdur málskostnaður mið af því, að stefnandi sé eigi virðisaukaskattsskyldur.

Dómkröfur stefnda eru aðallega þær, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda og sér verði tildæmdur málskostnaður úr hans hendi að mati dómsins, en til vara, að stefnukröfur verði stórlækkaðar og málskostnaður felldur niður.

Málavextir og ágreiningsefni.

Mál þetta hefur stefnandi höfðað til innheimtu skaðabóta vegna líkamstjóns, sem hann varð fyrir í umferðarslysi 16. desember 1992.

Stefnandi er skipstjóri á togaranum Ólafi Jónssyni, GK 404. Slysið, sem hér um ræðir, varð með þeim hætti, að stefnandi var á leið til skips, er lá við bryggju í Sandgerði. Á bryggjunni rann bifreiðin, sem stefnandi ók, í hálku og rakst harkalega á steypa undirstöðu ljósamasturs. Bifreiðin var af gerðinni Fiat Uno, skráningarnúmer A-5969, árgerð 1988. Við höggið skemmdist bifreiðin mikið, og eyðilagðist m. a. vél hennar. Stefnandi kastaðist fram á stýrið við höggið og skall fram í mælaborðið. Hlaut hann slæma tognun á hálsl og í baki og áverka á höfði, í andliti, á hendi og báðum hnjám.

Stefnandi var fluttur á Sjúkrahús Keflavíkur-læknishéraðs og meðsl hans könnuð. Í vottorði Hrafnkels Óskarssonar yfirlæknis, dags. 23. desember 1992, kemur m. a. fram, að stefnandi hafi við komuna á sjúkrahúsið verið með verk í vinstra hné og í hálsl, en ekki hafi verið merki um taugaáverka samfara því. Stefnandi hafi fengið hálskruga og plástur á hné. Hinn 21. desember sama ár voru teknar röntgenmyndir af hálsl stefnanda, er hann var í skoðun hjá yfirlækninum. Þær sýndu ekki merki um brot, og var það mat yfirlæknisins, að um tognun á hálslíðum væri að ræða. Tekin var mynd af vinstri hnéskel, sem var mjög aum og bólguð yfir henni. Í ljós kom, að sprunga var í skelinni.

Stefnandi leitaði til Guðmundar L. Pálssonar tannlæknis daginn eftir slysið. Samkvæmt vottorði hans kom í ljós við skoðun, að heilgómur efra góms var tvísprunginn, tönn nr. 35 var með brotna krónu og brúin frá nr. 47 til nr. 44 brotin í tvennt. Þó nokkur sár voru á hliðum tungu og smá sár á báðum kinnum og vörum. Í vottorðinu kemur einnig fram, að þessir áverk- ar bentu til, að stefnandi hefði fengið talsvert þungt högg á andlitið.

Í gögnum málsins kemur fram, að stefnandi var frá vinnu hálfan annan mánuð eftir slysið, en fór aftur á sjó sem skipstjóri á sama togara í byrjun febrúar 1993. Um vorið varð stefnandi að fara í land vegna verkja, sem hann segir hafa aukist við vinnuna á sjónum, og var hann þá um tíma í sjúkrahjálfun og endurhæfingu. Hann fór síðan aftur á sjóinn, en í september sama ár var hann í sjúkrahjálfun. Í nóvember var hann lagður inn á Grensásdeild Borgarspítalans, þar sem meðferð án innlagnar hefði ekki skilað árangri, og var þar til janúarloka 1994.

Í vottorði Halldórs Jónssonar læknis, dags. 12. júlí 1994, kemur fram, að líkamleg óþægindi stefnanda vegna slyssins hafi farið vaxandi samfara auknu vinnuálagi. Hann hafi verið lagður inn í Grensásdeild Borgarspítalans til frekari rannsókna og þá komið í ljós, að mjóbak var mjög stíft, en

losað hafi verið um það með sjúkrapjálfun. Í áliti læknisins kemur fram, að stefnandi hafi hlotið talsverða tognun bæði á neðri háls hryggjar- og neðri mjóhryggjarliði með eftirfarandi þreytuverkjum og hreyfisársauka vegna kraftleysis og jafnvægisleysis í hnakka- og mjóbaksvöðvum. Engin skurðaðgerð væri möguleg og áverkinn að öllum líkindum varanlegur.

Samkvæmt örorkumati Jónasar Hallgrímssonar læknis, dags. 23. ágúst 1994, var stefnandi talinn hafa hlotið 100% örorku í átta og hálfan mánuð eftir slysið, en síðan 25% varanlega örorku. Í mati læknisins kemur einnig fram, að búast megi við, að stefnandi verði fyrir mikilli tekjuskerðingu, komi til þess, að hann verði að láta af sjómennsku, en einkenni vegna slæmrar tognunar í hálsi, herðum og mjóbaki fari vaxandi. Afleiðingar slyssins virtust því mjög alvarlegar og ljóst, að fjárhagslegt tjón stefnanda væri mikið, trúlega umtalsvert meira en svaraði til læknisfræðilegrar örorku.

Stefnandi hefur komið fyrir dóminn, og kom þá fram, að hann hefði tekið sér aukin frí frá sjónum eftir slysið, en vinnan og veltingurinn á sjónum auki mjög á verki í baki. Hann geti hvorki setið né staðið lengi án þess að fá verki. Þegar hann sitji við tækin um borð, hafi verkur upp í höfuðið aukist upp á síðkastið. Hann geti ekki séð um viðhald á húsi sínu og öðru þess háttar né sinnt tólmstundum eins og áður. Tekjur hans hafi minnkað, vegna þess að hann hafi þurft að vera meira í landi vegna slyssins, en stýrimaður hafi þá leyst hann af. Veturnir séu sérstaklega erfiðir. Hann kvaðst ekki vita, hve lengi hann gæti haldið starfi sínu sem skipstjóri, en hingað til hefði hann notið velvildar hjá útgerðinni vegna langs starfsaldurs. Svo yrði ekki endilega áfram.

Lögmaður stefnanda óskaði eftir því í bréfi til stefnda 12. janúar 1995, að stefndi greiddi stefnanda tímabundið tekjutap hans, 3.453.100 krónur, að frádregnum innborgunum stefnda og greiðslum frá vinnuveitanda stefnanda og 5.000.000 krónur upp í tekjutap vegna varanlegrar örorku hans og útlagðs kostnaðar vegna slyssins. Lagt var til, að beðið yrði með fullnaðaruppgjör, þar til í ljós kæmi, hvort stefnandi þyrfti að láta af skipstjórastarfi.

Þar sem framangreint örorkumat var vefengt af hálfu stefnda, varð samkomulag með málsaðilum um að óska eftir mati læknanna Sigurðar Thorlacius og Leifs Dungal á örorku stefnanda samkvæmt matsbeiðni, dags. 11. apríl 1995. Í matsgerð þeirra kemur fram, að tímabundin örorka stefnanda var talin hæfilega metin 100% í sjö og hálfan mánuð, en varanleg læknisfræðileg örorka 20%. Varanleg fjárhagsleg örorka stefnanda af völdum slyssins var talin á bilinu 20–30% og gæti orðið allt að 50%, ef stefnandi hætti á sjó og hæfi störf í landi.

Í bréfi lögmanns stefnanda frá 29. ágúst 1995 var lagt til, að tjón stefnanda fyrir tímabundið og varanlegt tekjutap ásamt töpuðum lífeyrisréttindum og miskabótum yrði gert upp með samtals 18.901.719 krónum að frá-dreginni innborgun stefnda, en að viðbættum útlögðum kostnaði, vöxtum og innheimtulaunum. Ekki var fallist á það af hálfu stefnda, og samkomulag náðist ekki milli málssaðila um uppgjörið. Stefndi greiddi stefnanda 952.507 krónur 12. október 1995 fyrir tímabundið tekjutjón og 8.826.433 krónur vegna varanlegrar örorku auk vaxta og lögmannspóknunar, en áður höfðu honum verið greiddar 1.545.000 krónur. Var af hálfu stefnda talið, að með því væri tjón stefnanda að fullu bætt. Lögmaður stefnanda tók við greiðslu með fyrirvara um málshöfðun, þar sem hann taldi greiðslur stefnda ekki fullnaðarbætur fyrir tjónið.

Deilt er um það í máli þessu, hvort stefnandi eigi rétt á frekari bótum en hann hefur þegar fengið vegna tímabundinnar og varanlegrar örorku, sem hann hlaut í umræddu slysi. Einnig er deilt um það, frá hvaða tíma beri að reikna dráttarvexti á kröfur stefnanda í málinu.

Málssaðilar eru sammála um, að í útreikningum á örorkutjóni stefnanda skuli miða við, að hann hafi hlotið 22,5% varanlega örorku vegna slyssins.

Helstu málssaðildir aðila og réttarheimildir, sem þeir miða við.

Stefnandi reisir kröfur sínar í málinu á hendur stefnda á því, að hann hafi ekki enn fengið tjón sitt bætt. Við ákvörðun bótafjárhæðar beri að líta til ólögfesta reglna íslensks skaðabótaréttar um mat á fjárhæðum skaðabóta fyrir líkamstjón, enda hafi óhappið gerst fyrir gildistöku skaðabótalaga nr. 50/1993, sbr. 28. gr. laganna. Þessar reglur væru skýrar og studdar áralangri dómvenju í íslenskum skaðabótarétti og uppgjörum tryggingafélaganna samkvæmt þeirri dómvenju. Dómstólar hafi jafnan farið eftir örorkumati sérfróðs læknis, sem metið hafi líklegar afleiðingar tiltekins áverka á fram-tíðaraflahæfi hins slasaða.

Krafa stefnanda er byggð á útreikningi Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingafræðings frá 25. júlí 1995 að teknu tilliti til þess, að málssaðilar hafa komist að samkomulagi um að miða við, að stefnandi hafi hlotið 22,5% varanlega örorku vegna slyssins. Krafan er þannig sundurliðuð:

Tímabundið tekjutap í 8 mánuði (8×485.700)	Kr.	3.885.600
– Greiðslur frá vinnuveitanda	–	1.789.694
– Dagpeningar frá Tryggingastofnun ríkisins	–	70.339
– Innborgun stefnda 12. október 1995	–	952.507
Samtals tímabundið tekjutap	kr.	1.073.060

Varanleg örorka (16.697.520 – 25%)	Kr.	12.523.140
– Innborgun stefnda 12. október 1995	–	8.626.433
– Örorkubætur Tryggingastofnunar ríkisins	–	510.735
Samtals ógreiddar bætur fyrir örorku	kr.	3.385.972
Miskabætur	Kr.	400.4000
– Innborgun stefnda	–	200.000
Samtals ógreiddar miskabætur	kr.	200.000

Af hálfu stefnanda eru einstaka kröfuliðir útskýrðir þannig:

Stefnandi miðar við 100% tímabundna örorku í átta mánuði í kröfugerð sinni.

Vísar hann í því sambandi til þess, að tímabundin örorka hafi verið metin 100% í átta og hálfan mánuð af Jónasi Hallgrímssyni lækni, en í sjö og hálfan mánuð af læknum Sigurði Thorlacius og Leifi Dungal. Mánaðarlaun stefnanda hafi verið 485.700 kr. samkvæmt launaseðlum og skattframtölum tvö síðustu ár fyrir slys.

Um forsendur útreiknings á tjóni stefnanda vegna varanlegrar örorku er vísað til útreikninga Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingafræðings frá 25. júlí 1995, en þar sem krafa stefnanda í málinu er reist á því, að varanleg örorka hans sé 22,5%, en ekki 25%, eins og miðað er við í þeim útreikningum, sé fjárhæðin lækkuð í samræmi við það. Einnig er við það miðað, að við frádrátt vegna skattfrelsis og eingreiðsluhagræðis beri að taka tillit til þess, að skattbyrði stefnanda sé minni en hún gerist almennt, þar sem stefnandi njóti sjómannaafsláttar. Vísar stefnandi til útreikninga Lárusar Finnbogasonar, löggilts endurskoðanda, frá 16. janúar 1996, en þar er tekjuskattur og útsvar reiknað 32,78% af tekjum stefnanda.

Miskabótakröfuna telur stefnandi studda dómvenju í íslenskum skaðabótarétti, og væri hún sett fram með stoð í þágildandi 1. mgr. 264. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Hún er einnig studd þeim rökum, að stefnandi hafi mátt þola mikil óþægindi og andlegar þjáningar vegna slyssins. Sem skipstjóri hafi hann þurft að berjast við verki og svefnleysi um borð í skipi sínu og þá sérstaklega, þegar illt sé í veðri. Hafi það og jafnframt haft mikil áhrif á einbeitingu hans og andlega færni. Hann hafi af þessum sökum þurft langa hvíld til þess að jafna sig, þegar hann komi í land, og því hafi hann ekki getað fengist við áhugamálin í frítíma sínum. Þá eigi hann erfitt með að sinna garðvinnu og viðhaldi á húsi sínu. Stefndi hafi þegar greitt 200.000 krónur vegna miska, en heildarmiskabótakrafa upp á 400.000 krónur væri sist of há með hliðsjón af dómaframkvæmd um þetta atriði.

Um bótaskylduna er vísað til þess, að stefnandi hafi samkvæmt 1. mgr. 92. gr. umferðarlaga nr. 50/1987, sbr. 2. gr. auglýsingar nr. 96/1992 um ábyrgðartryggingar ökutækja o. fl., verið slysaftryggður hjá stefnda sem ökumaður bifreiðarinnar A-5969. Hámarkstryggingarfjárhæð slysaftryggingar ökumanns væri 17.000.000 króna samkvæmt ákvörðun dómsmálaráðherra, sbr. 2. mgr. 92. gr. umferðarlaga, sbr. 3. mgr. 91. gr. sömu laga.

Krafa stefnanda um vexti frá slysdegi fram að upphafstíma dráttarvaxta er reist á 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987, sbr. 1. nr. 67/1989, en krafa um dráttarvexti á 10., 12. og 14. gr., en upphafstími hennar miðast við dagsetningu kröfubréfs, sbr. 15. gr. sömu laga. Þá benti lögmaður stefnanda á við munnlegan málflutning, að endanleg kröfugerð hefði komið fram af hálfu stefnanda í september 1995, en frá þeim tíma hefði ekkert nýtt komið fram í málinu.

Um málskostnaðarkröfu vísar stefnandi til 1. mgr. 129. gr. og 1. og 3. mgr. 130. gr. laga um meðferð einkamála nr. 91/1991.

Krafa stefnanda um virðisaukaskatt á málflutningsþóknun er reist á lögum nr. 50/1988, en þar sem stefnandi sé ekki virðisaukaskattsskyldur, sé nauðsynlegt að taka tillit til virðisaukaskattsins við ákvörðun málskostnaðar.

Sýknukrafa stefnda er á því reist, að stefnandi hafi þegar fengið tjón sitt bætt í samræmi við hefðbundnar uppgjorsreglur og dómvenju og eigi því engan rétt til frekari bóta.

Kröfu stefnanda um tímabundið vinnutekjutap, 3.885.600 kr., er sérstaklega mótmælt sem rangri og ósannaðri. Af hálfu stefnda er því haldið fram, að tímabundið örorkutjón bætist ekki, nema um raunverulegt og sannað vinnutekjutap sé að ræða, sbr. Hæstaréttardóma 1988, 754. Stefnandi hafi ekki lagt fram neinar sönnur þess, að hann hafi í reynd tapað þeirri fjárhæð þá mánuði, sem hann var í landi. Ef bornar væru saman tekjur stefnanda þrjú síðustu ár fyrir slys og slysárið, nemi munur meðaltekna stefnanda árin þrjú og tekna á slysári aðeins 925.000 krónum. Það tekjutap væri þegar bætt í uppgjörinu 12. október 1995. Stefnandi gefi sér aftur á móti, að hann hefði á sjó haft í mánaðarlaun 485.700 krónur þá átta mánuði, sem hann hafi verið í landi, og að þá mánuði hafi hann verið tekjulaus með öllu. Þannig fáiist talan 3.885.600 kr. Engin gögn, svo sem vottorð vinnuveitanda, sanni hins vegar, að þetta hafi verið reyndin. Þekkt væri, að fleiri en einn skipstjóri væru með sama togara, en skiptust á að vera í landi. Beri því að hafna með öllu kröfu stefnanda um bætur fyrir tímabundið vinnutekjutap.

Einnig er því haldið fram af hálfu stefnda, að krafa stefnanda um bætur fyrir varanlega örorku sé fullbætt með uppgjörinu frá 12. október 1995. Við

uppgjörið hafi verið höfð hliðsjón af líkindareikningi tryggingafræðingsins frá 25. júlí 1995, umreiknuðum miðað við 22,5% varanlega örorku. Jafnframt verði að hafa í huga, að stefnandi sé enn í fullu starfi sem togaraskipstjóri og tekjutaps vegna varanlegrar örorku hafi því ekki gætt enn. Muni þar verulegu í útreikningi, eins og fram komi í útreikningi tryggingafræðingsins frá 12. september 1995. Þá sé stefnandi hátekjumaður, og því sé frádráttur vegna skattfrelsis og eingreiðsluhagræðis ekki undir 40–45%, þótt um sjómann sé að ræða. Að framangreindu virtu og að gert sé ráð fyrir 200.000–250.000 krónum í miskabætur, væru upp gerðar heildarbætur fyrir varanlega örorku og miska, að fjárhæð 10.000.000 kr., síst of lágar og að öllu leyti í samræmi við dómvænu.

Krafa stefnanda um 400.000 krónur í miskabætur sé hins vegar langt umfram dómvænu, þegar höfð væri hliðsjón af örorkustigi og að miski væri innifalinn í örorkumati lækna. Geti sérkrafinn miski ekki farið fram úr 200–250 þúsund krónum, en sá miski væri þegar bættur með uppgjörinu frá 12. október 1995. Þannig væru engin efni til annars en sýkna stefnda af öllum kröfum stefnanda.

Verði ekki á aðalkröfu fallist, er varakrafa við það miðuð, að stefnukröfu beri í öllu falli að lækka stórlega. Tímabundið vinnutekjutap umfram það, sem þegar væri bætt, væri ósannað, og við ákvörðun örorkutjóns beri að draga frá þann hluta ætlaðs útreiknaðs framtíðartjóns sem svari þeim tíma, er taps hafi ekki enn gætt í reynd, sbr. Hæstaréttardóma 1995, 400. Þá beri að gæta þess við ákvörðun hlunnindafrádráttar, að stefnandi sé hátekjumaður í hæsta skattþrepi. Loks beri að draga frá allar greiðslur frá stefnda og þriðja aðila vegna slyssins.

Vaxtakröfum stefnanda er af hálfu stefnda sérstaklega mótmælt. Er því haldið fram, að bótakrafan beri samkvæmt dómvænu sömu vexti og notaðir væru í tjónsútreikningi og ekki dráttarvexti frá fyrri tíma en dómsuppsögu-degi, sbr. t. d. Hrd. 1989, 653 (658), Hrd. 1990, 128, og Hrd. 1992, 2302.

Niðurstöður.

Krafa stefnanda um bætur fyrir missi tekna í átta mánuði frá þeim degi, er hann varð fyrir umræddu slysi, 16. desember 1992, er studd þeim rökum, að tekjuskæring hans á því tímabili komi fram í skattframtölum hans. Samkvæmt skattframtölum stefnanda voru tekjur hans árið 1990 4.633.941 kr., árið 1991 5.289.539 kr., árið 1992 4.411.345 kr. og árið 1993 4.575.893 kr. Stefnandi hafði því umtalsvert lægri tekjur árið 1992 en næstu tvö ár á undan. Ástæður til þeirrar tekjúrýrnunar, sem þannig kemur fram, hljóta að vera fleiri en meiðsl stefnanda, er hann hlaut í umræddu umferðarslysi,

enda voru aðeins tvær vikur eftir af árinu, þegar slysið varð. Tekjur stefnanda árið 1993 voru 952.507 krónum lægri en umreiknað meðaltal tekna hans árin 1990–1992 samkvæmt útreikningum tryggingafræðings frá 25. júlí 1995. Stefnandi hefur þegar fengið þá fjárhæð greidda frá stefnda vegna tímabundins tekjutaps. Verður að telja með vísan til þessa ósannað, að stefnandi hafi orðið fyrir frekara tjóni við slysið á umræddu tímabili en þegar hefur verið bætt.

Við ákvörðun bóta vegna varanlegrar örorku stefnanda verða hafðir til hliðsjónar útreikningar Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingafræðings frá 25. júlí 1995, sem stefnandi hefur lagt fram í málinu, að teknu tilliti til þess, að málsaðilar hafa komist að samkomulagi um að miða við, að varanleg örorka stefnanda vegna slyssins sé 22,5%. Útreikningar tryggingafræðingsins frá 12. september sama ár, sem lagðir voru fram af hálfu stefnda, eru miðaðir við, að tjóns hafi ekki gætt fram að útreikningsdegi. Þegar litið er til þess, sem fram hefur komið í málinu um áhrif meiðslanna, er stefnandi hlaut í umræddu slysi, á vinnugetu hans, þykir ekki rétt að gera ráð fyrir því, að hann hafi engar tekjur misst til 12. september 1995. Útreikningar, sem við það eru miðaðir, eru því ekki nægjanlega traustur grundvöllur fyrir ákvörðun bóta vegna varanlegrar örorku. Við útreikninga frá 25. júlí, þar sem miðað er við hefðbundnar forsendur, er miðað við tekjur stefnanda fyrir sjómennsku í þrjú ár fyrir slys til 60 ára aldurs, en eftir það eru notaðar meðaltekjur iðnaðarmanna. Við útreikning höfuðstólsverðmætis eru notaðir einfaldir vextir af almennum sparisjóðsbókum í Landsbanka Íslands frá slysdegi, en eftir útreikningsdag eru notaðir 4,5% vextir og vaxtavextir.

Miskabætur ber einnig að ákveða með hliðsjón af því, sem fram hefur komið um örorku stefnanda.

Þykja bætur vegna varanlegrar örorku stefnanda og miska hæfilega ákveðnar 1.800.000 krónur, og er þá tekið tillit til þess, að stefnandi hefur þegar fengið greiddar bætur frá stefnda, vinnuveitanda sínum og Tryggingastofnun ríkisins, eins og fram komi í sundurliðun stefnanda á kröfu hans í málinu. Einnig er við ákvörðun bótanna tekið tillit til skattfrelsis þeirra og hagræðis af eingreiðslu.

Samkvæmt 15. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 bera skaðabótakröfur dráttarvexti að liðnum mánuði frá þeim degi, er kröfuhafi sannanlega lagði fram þær upplýsingar, sem þörf var á til þess að meta tjónsatvik og fjárhæð bóta. Með bréfi lögmanns stefnanda frá 29. ágúst 1995 til stefnda var gerð krafa um bætur fyrir tjón stefnanda, en tekjutap, sem þar er reiknað, er stutt örorkumati lækna Sígurðar Thorlacius og Leifs Dungal frá 8. júní s. á. Einnig lágu þá fyrir útreikningar á tjóni stefnanda frá 25. júlí s. á. Þykir rétt

með vísan til þessa, að stefndi greiði stefnanda dráttarvexti frá 29. september 1995, en vexti samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 til þess dags frá slysdegi, 16. desember 1992.

Þá þykir rétt, að stefndi greiði stefnanda málskostnað, sem þykir hæfilega ákveðinn 300.000 krónur ásamt virðisaukaskatti, eins og krafist er.

Dóm þennan kvað upp Sigríður Ingvarsdóttir héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Vátryggingafélag Íslands hf., greiði stefnanda, Kristni Erling Jónssyni, 1.800.000 krónur ásamt vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga frá 16. desember 1992 til 29. september 1995, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags.

Stefndi greiði stefnanda 300.000 krónur í málskostnað auk virðisaukaskatts.
